

Spizger wegerich.

B.

Rhe Wegerich.

D E P L A N T A G I N E,
Rhapsodia Prima.

¶ Nomenclaturæ Maioris

G R A E C E,

ἀρνόγλωσσα. πολύνευρος. προβάτιον. ἰμάπλευρος.

L A T I N A E,

Arnoglossa. Ortygia. Cynoglossa. Coturnix.

Heptapleura. Gelapuros. Polyneuros. Lin-

gua agni. Septineruia. Stelaphuros.

G E R M A N I C A E,

Wegerich. Schoffung.

¶ Nomina Minoris

L A T I N A,

Lanciolata. Plantago minor.

G E R M A N I C A,

Klein Wegerich. Spiz Wegerich.

C est similis floribus uiolearum, sed est frigidior & humidior eis, confertq; sodæ calidæ, & inducit somnum, in primisq; oleum ipsius. Et quando ponitur super apostemata calida, confert.

EX PLATEARIO.

In Septembri collectū, per duos annos, in multa efficacia seruatur. Et melior flos est, qui in calidis regionibus reperitur, q̃ ille qui in frigidis.

Fit ex floribus eius syropus, cuius usus est in febribus acutis, & ad hepatis calefactionem.

Contra dolores capitis ex calore, imponūt Saraceni flores in aqua per noctem, & mane bibunt talem aquā, & flores, uel naribus applicant.

EX IOANNE VIGONIO.

Nenufar frigidæ est, & humidæ complexionis in secundo. Ideo flos eius bullitus in oleo, uiola, & oleo omphacino, parumq; uini granatorum usq; ad consummationem uini, irysipham extinguit.

EX AVICENNA de uiribus cordis.

Nenufar appropinquat Camphoræ in iudicio, nisi quia est humidior ea. Et eius quidem humiditas, causat in substantia spiritus, qui existit in cerebro, pigritiā & torporem, nisi egeat humectatione, ut temperet. Spiritus aut in corde, non uidet pati ab eo hoc nocumentū, quod patitur ceterū, immo præbet forte iuuamentū. Nam proprietas suæ aromaticitatis confortat spiritū qui est in corde. Nocumentū uero frigiditatis, & humiditatis ipsius, est secundū quid. Et temperat croco, & cinnamomo.

NOCVMETA.

Plinius autor est, eos qui biberint, intra duodecim dies, coitu, genituræq; priuari, & ob id corpus alere, uocemq; dicitur. Quāq; ab Auicenna inter ea quoq; scribitur, quæ cor quoq; confortant.

AVTORES, ET DESCRIPTORES.

Theophrastus lib. 9. cap. 13. Dioscorides dict. Nymphaea.
Plinius lib. 25. cap. 7. Libro item. 26. cap. 7. 8. 10.
Georg. Valla. dict. Nymphaea. Apuleius cap. 68.
Auicenna lib. de uiribus cordis. Symon Ianuen. dict. Nymphaea.
Serapion cap. 122. Ioan. Vigonius. Rases.
Hieronymus Herbarius.

NYMPHAEA ALTERA.

N YMPHAEA alteram, sunt qui Nymphonā uocant. Nascitur priori similis, radice tamē candidiore, & aspera. Florem luteum gestans, splendentē, rosæ similem. Item a radice uelut glirium caudas trahens.

VIREs, ET IUVAMENTA.

Bibit et semē & radix in nigro uino cocta, cōtra muliebres fluctiones.

AVTORES.

Plinius lib. 25. cap. 7.
Dioscorides lib. 3. cap. Nymphaea altera.
Et cæteri quos supra citauimus.

C

EX PLATEARIO Cap. 32.

Iari folia, id est, Aronis, mixta fimo bubalino, & cataplasmata, podagra iuuant.

Radix extenuat mediocriter, unde ad exspuendum pectoris humores utilissima.

Quartanam curat.

Ex autore P A N D E C T A R V M, & G A L E N O.

Ad prouocanda menstrua succus eius per pessarium inijcitur.

Tumores aurium resoluit, cocta radix in uino & oleo, per modum entatismatis, resoluitq; eosdem.

Sic adhibita, perlanat etiam hæmorrhoides.

Omnia frigida apostemata, cum axungia ueteri intrita, digerit.

Strophulas resoluit, cum squilla, & axungia ursina.

Puluis eius infusus in aqua rosacea, simulatq; maceratus, purificat faciem, & tubera exterit in ea.

Ex H I E R O N Y M O herbario.

Omnium præsentius ruptis medetur, ipsius aqua pota.

Si quid etiam crassioris phlegmatis, aut ceterarum sordium uentriculi interioribus cohæreat, quod nauseam ciet, & edendi appetentiam diminuat, pulchre medetur, uel herba, uel radix trita, & in uino cocta, & in ieiunio pota.

D

D E S C R I P T O R E S A R O N I S.

Dioscorides lib. 2.

Plinius lib. 22. cap. 16.

Theophrastus lib. 7. cap. 11.

Galenus. 2. alimentorum, cap. 60.

Paulus Aegineta, cap. Aaron.

Galenus 6. simplicium, cap. 56.

Hermolaus Barbarus in Corollarijs.

Vergilius in commentario super Dioscoridem.

Auicenna, lib. 2. cap. 222.

Simon Ianuensis.

Autor Pandectarum.

Serapion, cap. 23.

Platearius, cap. 32.

Georgius Valla, dictione Aaron.

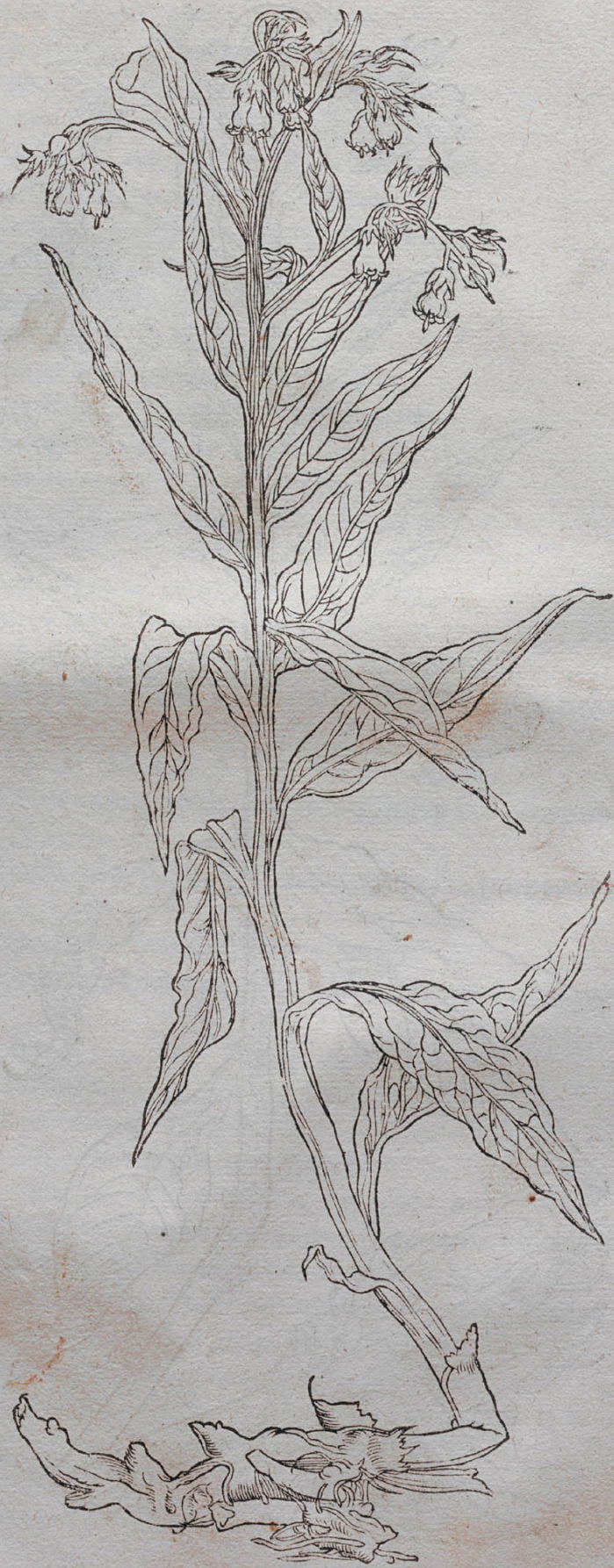

Koterwurz mählin.

Gut Heinrich.

Walwurz weiblin.

corum T O M V S Primus.

77

DE OMNIBVS Consolidis. Rhapsodia Nona.

A

¶ Nomenclaturæ Consolidæ Petreæ.

Græcicæ, ^{συμφύτον. πετράιον.}
 Latine, Symphyton. Petraeum. Consolida Minor.
 Germanicæ, Walwurz. Beinwel.

¶ NOMENCLATURÆ Consolidæ Maioris.

Græcæ, ^{συμφύτον. πικρόν.}
 Romanæ, Solidago. Consolida maior. Anagallis maior.
 Germanicæ, Walwurz. Schwarzwurz.

¶ PLACITA & pronunciata VETERVM de Consolidis.

DIOSCORIDES lib. 2. de Symphyto Petraeo.

SYMPHYTON PETRAEON nascitur in petris. Ramus
 los habet Origano similes, capitula ut Thymi. Tota est lignosa, &
 odorata planta, sapore dulci, & saluam prouocante. Radicem habet lon-
 gam, subrusam, digitali crassitudine.

DE SYMPHYTO ALTERO.

Alterum uero Symphyton duum cubitorum altitudine ex se mittit, le-
 uem, crassum, angulosum, Sonchi modo cauum: circa quem folia sunt
 non magnis interuallis distantia, hirsuta, angusta, oblonga, ad Linguae
 bubulae, quam Buglossam uocant, foliorum figuram accedentia. Habet
 & caulis secus angulos illos, exilium, & cauli adiacentium foliorum a sin-
 gulis alarum cauis eminentes productiones quasdam, in quibus flores lu-
 rei sunt, Rutæ similes, & semen quale Verbascus habet.

B

PLINIVS lib. 27. cap. 6.

Alum nos uocamus, Græci Symphyton Petraeum, simile Bubulae fo-
 lijs paruis, ramis tribus, aut quatuor a radice, cacuminibus Thymi, sur-
 culosum, odoratum, gustu dulce, saluam ciens, longa radice, rutula. Na-
 scitur in petris. Ideoque Petraeum cognominatum.

APVLEIVS.

Symphyton nascitur in petrosis, lignosisque locis, iucundi odoris, sali-
 uam prouocans, ramis Origano, aut capitelli Thymi similibus: radice lon-
 ga, fulua, in robore digitali: & habet thyrsus bicubitalem, geniculatum,
 inanem: in quo folia hirsuta, angusta, & ueluti longa, cum adnationibus:
 flore nigro, fructu sine semine floccorum corticis simili, pruritum mouens,
 radices exterius argillofas, uirtutis densabilis.

A V T O R P A N D E C T A R V M.

Præter Symphyton, est alia Consolida, dicta Rubea, uel Bistorta, uel
 Tormentilla: habetque uirtutem consolidandi.

Tormentilla
species Con-
solidæ.

HERMOLAVS BARBARVS, de Petraeo Symphyto.

Symphyton Petraeum, nos Alum Gallice uocamus, folijs paruis, ra-
 mis tribus, aut quatuor a radice. Nascitur in petris. Symphyto autem Græ-
 ci nomē imposuerunt, quod consolidet. Hanc Veneti Cotoneam appel-
 lant, rosæ, ut inquit Plinius, radices alibi albæ, alibi nigrae.

Cotonea.

Sanicel.

corum TOMVS Primus.

81

A

De SANICULA.

Rhapsodia Decima.

NOMENCLATURAE.

Latinae, Diapensia, Sennicula, Sanicula.
Germanicae, Sanicel.

SCRIPTORVM PLACITA.

Sententia HERMOLAI BARI

BARI, de Sanicula lib. 2. DIO-

SCOR. dictione, Peplis.

SVNT APVD Græcos, qui Peplium pro Senna accipiunt: inter quos est Isacius. Ego diuersum puto genus: cum Senna siliquas, & in his semen ferat, Peplis non: transalpina herba, folio Vitis, aut Apij rubentibus. In fine sectionum, maculis quibusdam, furculis quoque rubris, ad radicem, quæ multis ei fibris subest, capitulis in summo frutice pusillis, subnigrisq. Huius succum vulneratis in potum commendant.

SENTENTIA PANDVLPHI COLLE-

NVTII, de Sanicula, lib. defensionis Plin.

dictione Pentaphyllon.

Est Venetijs, in eo uico, quem Speciarium appellant, seplasiarj cuiusdam non ignobilis taberna, cui pro titulo, insigniq. sit, Aethiopis caput. In ea liber est herbarius, tanta arte ac diligentia pictus, ut natas paginis illis suis herbas, non effigatas, credas. In ea pictam uidimus, iisdem prorsus, quæ hic diximus, signis herbam, folijs quinq. quæ & ipsa quinq. ut pinximus, porrectiores angulos sinuatosq. haberet: sed & fructus, quos fraga dicas: tum ad ipsam herbam, latinum nomen, Sanicula; Germanicum, Sanicel, scriptum est. Citanturq. inibi de Sanicula hæc scribentes, in dinamidijs Galenus. Et petrus Hispanus, is qui postea Pontificatus gefsit, & Ioannes uicesimus primus, nuncupatus est: eum de medicina librum scripsit, qui Pauperum thesaurus inscribitur. Tum Ceruiensis episcopus quidam. Et laudensis Maphæus. Et Gilbertus anglicus, chirurgicus. Ea Sanicula Pentaphyllum ne sit, cur affirmem nō habeo: cur negem, non uideo.

Ex uulgo Herbariorum sententia.

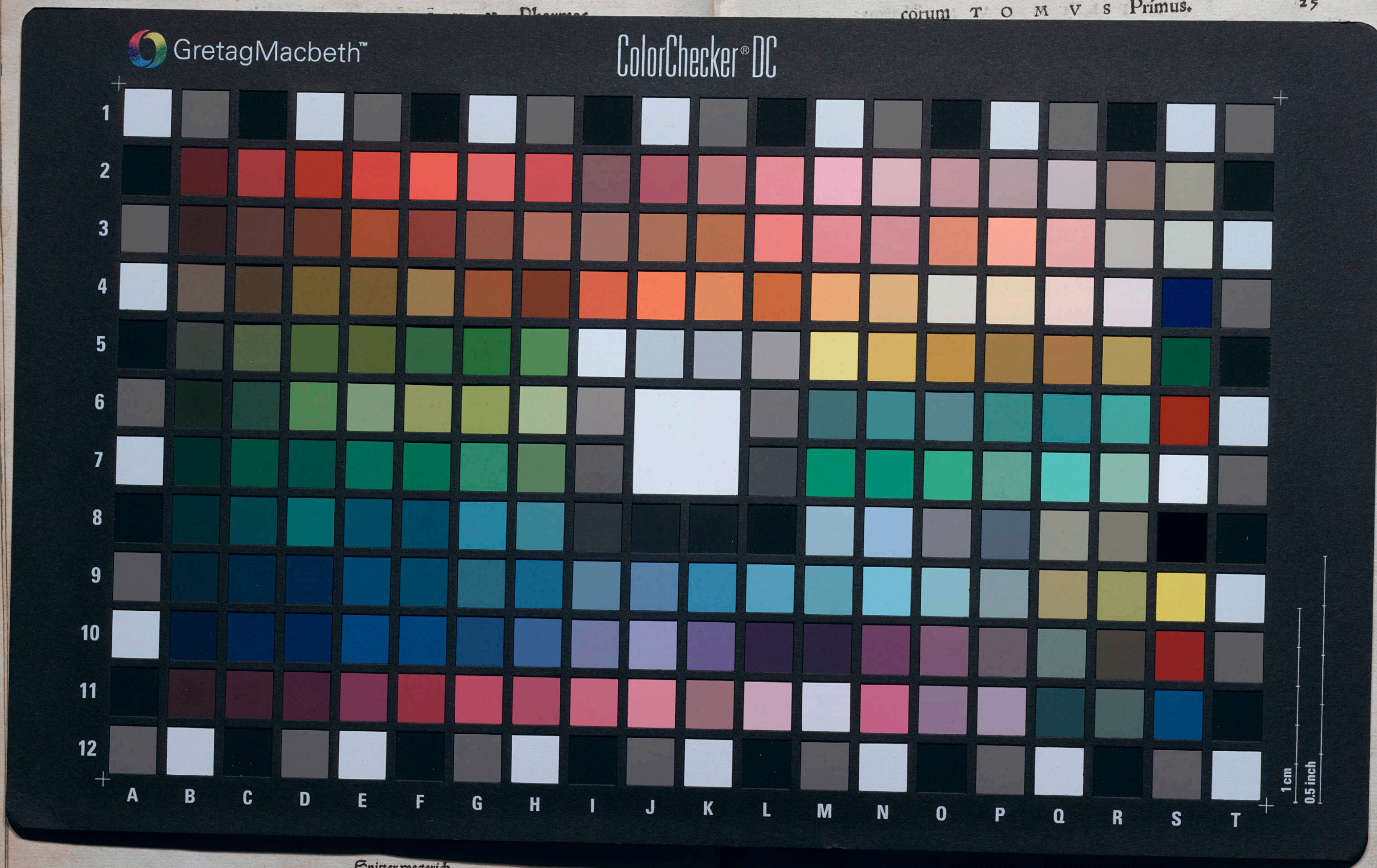
Diapensia græce, latine, Ferraria maior, siue Consolida minor, siue Sanicula.

Nobilis Herbarius HIERONYMVS.

Sanicula latinis dicta, Ferraria maior, siue Cōsolida minor, herba palmæ altitudine, uel amplius paulo, uulneraria. Est & altera quædā species, agrestis, rariorq. et minus perspecta herbarijs, solo Maio & florens, et apparens, flosculis albis, ijsq. lepidis admodum: indeq. enim paulatim disperit, abditq. sese.

h

replaced

Spizger wegerich.

GERMANICA,
Klein Wegerich. Spiz Wegerich.